

Екотуризм як інструмент збереження природних ресурсів

Екологічний туризм, або екотуризм, — це сучасний напрям подорожей, що поєднує відпочинок із турботою про навколишнє середовище. Його сутність полягає у відвідуванні екологічно чистих, малозмінених природних територій із метою пізнання, спостереження та збереження природних багатств. На відміну від масового туризму, який часто спричиняє перевантаження екосистем і забруднення, екотуризм спрямований на мінімальний вплив на природу, формування екологічної свідомості та підтримку сталого розвитку місцевих громад [1].

Метою екотуризму є гармонійне поєднання відпочинку людини з охороною навколишнього середовища та раціональним використанням природних ресурсів. Основні принципи цього виду туризму ґрунтуються на сталому розвитку, мінімальному впливі на довкілля, збереженні природного й культурного різноманіття, а також на повазі до місцевих традицій та звичаїв. Екотуризм передбачає дотримання етичних норм поведінки в природному середовищі, сприяє екологічній освіті та вихованню як туристів, так і працівників галузі [2, с.9-10].

Екотуризм виступає важливою економічною альтернативою традиційним видам господарювання, адже поєднує створення робочих місць для місцевого населення з охороною навколишнього середовища. На відміну від масового туризму, який часто призводить до деградації природних ресурсів, екотуризм спрямований на їх збереження та раціональне використання. Його розвиток сприяє формуванню сталих джерел доходу через діяльність зелених садиб, національних парків, заповідників та сільських туристичних господарств, де прибутки повертаються у громаду для підтримки природоохоронних ініціатив. Важливо, що екотуризм не лише забезпечує економічний розвиток регіонів, а й підвищує екологічну свідомість туристів, залучаючи їх до пізнання унікальних природних ландшафтів та культурної спадщини. Таким чином, екотуризм формує модель гармонійного співіснування людини й природи, де економічна вигода узгоджується з принципами сталого розвитку. [3]

Екотуризм відіграє важливу роль у збереженні природних ресурсів, адже він сприяє залученню фінансових, людських і освітніх ресурсів до охорони довкілля. Завдяки розвитку екотуристичних маршрутів збільшується фінансування заповідників, національних парків і природоохоронних територій, оскільки частина коштів, отриманих від туристів, спрямовується на їх утримання та розвиток. В Україні прикладами успішного поєднання туризму та охорони природи є Карпатський біосферний заповідник, Шацький національний природний парк і біосферний заповідник «Асканія-Нова». Тут екотуризм не лише забезпечує економічну вигоду для місцевих громад, а й формує екологічну свідомість відвідувачів, що є важливим кроком до сталого використання природних ресурсів. [4]

Важливою проблемою залишається також слабка екологічна освіта населення, що знижує рівень усвідомлення значення природоохоронної діяльності. Поширення «псевдоекотуризму», який під виглядом природних подорожей шкодить довкіллю, створює додаткові ризики для збереження унікальних екосистем. Однак для ефективної реалізації екотуристичних ініціатив потрібен системний підхід до екологічного управління, який передбачає контроль за туристичними потоками, збереження автентичності природних територій і залучення місцевих громад до процесу прийняття рішень. В умовах війни, що завдала значних збитків туристичній галузі, розвиток екотуризму може стати важливим чинником відновлення регіональної економіки, формування позитивного іміджу країни та підвищення екологічної свідомості суспільства. [5]

Отже, екотуризм — це не просто форма відпочинку, а важливий засіб гармонізації взаємин людини з природою. Він сприяє усвідомленню цінності довкілля, навчає відповідального ставлення до природних ресурсів і демонструє, що економічний розвиток може поєднуватися із збереженням екологічної рівноваги.

Список використаних джерел:

1. Табенська, О., & Прилуцький, А. (2023). ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ. Економіка та суспільство, (51). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-37> (дата звернення: 25.10.2025).
2. Тарасова В. В., Нестерчук І. К., Ковалевська І. М., Осіпчук А. С. Географія туризму: Екологічний туризм: підручник. Житомир, 2021. 252 с.
3. Шумлянська Н. Екотуризм як форма долучення до природної та культурної спадщини. Все про туризм. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/shumlianska.htm (дата звернення: 25.10.2025).